

Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης
(ΘΙΣΤΕ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Σύνολο μαθημάτων: 40 (24 επισκοπήσεις, 12 Διαλέξεις, 4 Σεμινάρια)

30 πιστωτικές μονάδες ανά εξάμηνο = 60 ανά έτος

240 πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου

Κάθε μάθημα του Α' και Β' έτους: 5 πιστωτικές μονάδες

1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες

1 Πρακτική Άσκηση: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Πτυχιακή Εργασία: 16 πιστωτικές μονάδες (=1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές

Μονάδες + 1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες)

ΠΕΔΙΑ

I. Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής (ΙΣΘΕΤΑ 001-499)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Σ=Σεμινάριο

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Κωδικοί:

Δ-ΙΣΘΕΤΑ 001-199

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001-099

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 100-199

Σ-ΙΣΘΕΤΑ 200-499

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 200-399

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 400-499

II. Φιλοσοφία της Τέχνης και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΦΙΤΑΕ 500-999)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Σ=Σεμινάριο

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Κωδικοί:

Δ-ΦΙΤΑΕ 500-699

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 500-599

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 600-699

Σ-ΦΙΤΑΕ 700-999

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 700-899

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 900-999

Οι μοναδικοί κωδικοί του κάθε μαθήματος παραμένουν σε ισχύ, ενεργοποιημένοι ή μη, έως ότου εξαντληθούν.

Το Τμήμα αποτελεί το μοναδικό Τμήμα στον ελλαδικό χώρο που πραγματεύεται αποκλειστικά τα σχετικά πεδία σε όλα το φάσμα των προπτυχιακών σπουδών και μάλιστα εντός μιας Σχολής Καλών Τεχνών. Η Ιστορία και η Θεωρία της Τέχνης αντιμετωπίζονται ως ειδικευμένος και σαφώς προσδιορισμένος ακαδημαϊκός και επαγγελματικός προσανατολισμός. Η ερευνητική εμβέλεια του συγκεκριμένου επιστημονικού πεδίου ενισχύεται από ένα διευρυμένο διεπιστημονικό πλαίσιο το οποίο καλύπτει σημαντικό αριθμό γνωστικών αντικειμένων όπως η Ιστορία, η Αισθητική και η Φιλοσοφία της Τέχνης, η Ιστορία και η Θεωρία της Αρχιτεκτονικής, η Ιστορία και η Θεωρία της Λογοτεχνίας και η Μουσειολογία.

A' και Β' έτος: 24 υποχρεωτικά μαθήματα

A' εξάμηνο

A1 Ιστορία της Τέχνης: εποπτική εισαγωγή (Συνδιδασκαλία)

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Εποπτική εισαγωγή στο σύνολο των περιόδων, ρευμάτων, κινημάτων και τάσεων της ιστορίας της τέχνης της Δύσης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.

A2 Ιστορία της Αρχαίας Τέχνης (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Παν/κός υπότροφος

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της αρχαίας τέχνης από την εποχή του χαλκού έως και τα τέλη του 3ου αι. μ.Χ. στα όρια της Μεσογείου. Εξετάζεται επίσης η δυναμική της υποδοχής και των προσλήψεων της αρχαίας τέχνης και ειδικότερα η έννοια της κλασικής κληρονομιάς, έτσι όπως νοηματοδοτείται και διεκδικείται μέσα από τα ιστορικά, ιδεολογικά, πολιτικο-κοινωνικά και εικαστικά προτάγματα των νεότερων χρόνων και της δικής μας εποχής.

A3 Ιστορία της Τέχνης της Μεσαιωνικής Ευρώπης

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της Βυζαντινής και της Δυτικής Μεσαιωνικής τέχνης από τον 4ο έως τον 14ο αιώνα, δηλαδή κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περόδου 10 αιώνων που χαρακτηρίζεται από ριζικές πολιτικές, οικονομικόκοινωνικές και θρησκευτικές μετατοπίσεις που αναδιαμόρφωσαν τον ευρωπαϊκό και μεσογειακό κόσμο και επηρέασαν καθοριστικά τη μετέπειτα ταυτότητά του. Η τέχνη και ο υλικός πολιτισμός συνεξετάζονται μέσα στο ιστορικό τους συγκείμενο με στόχο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να μπορέσουν να παρακολουθήσουν τη δυναμική εξέλιξη των καλλιτεχνικών φαινομένων μέσα στις ιδιαίτερες συνθήκες που τα γέννησαν. Η ιστορική προσέγγιση επιτρέπει την ανάδειξη των σχέσεων ανάμεσα στην τέχνη, την εξουσία, τη λατρεία, αλλά και την καθημερινότητα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μελέτη μνημείων και τεχνέργων που σήμερα βρίσκονται στον ελληνόφωνο κόσμο – έργα που, αν και δημιουργήθηκαν στο παρελθόν, συνεχίζουν να συνδιαμορφώνουν τη συλλογική μνήμη και ταυτότητα. Η τέχνη του ευρωπαϊκού μεσαίωνα προσεγγίζεται όχι με τρόπο στεγανό, αλλά ως τεκμήριο διαρκούς διαλόγου μεταξύ ανατολής και δύσης και το απότοκο καλλιτεχνικής ώσμωσης που υπερέβαινε γλωσσικά και θρησκευτικά όρια.

A4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 1: Αρχαιότητα – Νεότεροι χρόνοι (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η επισκόπηση της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών μέσα από το πρίσμα της φιλοσοφίας και της ιστορίας των ιδεών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αποσαφήνιση βασικών εννοιών και ερωτημάτων, ρευμάτων και τάσεων από τους Προσωκρατικούς μέχρι τον Διαφωτισμό, προκειμένου να υπάρξει μια κατανόηση αφενός της σύνδεσης της αισθητικής με τη φιλοσοφία, αφετέρου του διακριτού ρόλου που φέρουν η αισθητική και η φιλοσοφία της τέχνης σε αντιδιαστολή με άλλους τομείς της επιστημονικής γνώσης. Η επιλεκτική χρήση του θεωρητικού φάσματος των ανθρωπιστικών επιστημών (κοινωνιολογία, ιστορία και θεωρία της τέχνης, ανθρωπολογία, ψυχανάλυση) θα μας επιτρέψει να τοποθετήσουμε ένα σύνολο αισθητικών, φιλοσοφικών και καλλιτεχνικών προβλημάτων σε ένα ευρύτερο κοινωνικο-ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο, υπογραμμίζοντας τον τρόπο με τον οποίο τα προβλήματα αυτά εξελίσσονται και διαφοροποιούνται μέσα στο χρόνο, αλλά και αυτόν με τον οποίο συσχετίζονται με συγκεκριμένους καλλιτέχνες και έργα τέχνης.

A5 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Ο στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις κυριότερες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνιστώσες που διαμορφώνουν τις ευρωπαϊκές εμπειρίες κατά τον 19^ο αιώνα. Ο σκοπός δεν είναι να παρουσιαστεί ένα σύνολο ιστοριών των επιμέρους χωρών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αλλά η ταυτόχρονη πραγμάτευση των εξελίξεων που διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο, έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται τη σημασία των υπερεθνικών διαδικασιών, την εσωτερική διαφοροποίηση και την αλληλεπίδραση, την ενότητα αλλά και την ποικιλία των ευρωπαϊκών εμπειριών. Τα μαθήματα οργανώνονται θεματικά και γύρω από σημαντικές έννοιες κλειδιά, όπως κινήματα, επαναστάσεις, ρεύματα ιδεών, έθνος-κράτος, αυτοκρατορίες, κοινοβουλευτικά καθεστώτα, συνασπισμοί κρατών, διατηρώντας πάντα στον διανοητικό ορίζοντα την χρονική ακολουθία των φαινομένων.

A6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 1 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων, του ειδικού λεξιλογίου, των γνώσεων και των στρατηγικών που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων επιστημονικών κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση των φοιτητών/τριών σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία και να συνεισφέρει στη βελτίωση των επαγγελματικών προοπτικών τους στο διεθνές περιβάλλον που σχετίζεται με τις τέχνες και τον πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μελέτη του Ντανταϊστικού κινήματος (Dada) ως χαρακτηριστικού παραδείγματος καλλιτεχνικής και θεωρητικής ανατροπής. Μέσα από την ανάλυση ντανταϊστικών κειμένων και έργων τέχνης, οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με την ιδιότυπη γλώσσα, την ειρωνεία, τον πειραματισμό και την κριτική στάση τους απέναντι στα κυρίαρχα καλλιτεχνικά ρεύματα και κοινωνικά δεδομένα της εποχής.

B' εξάμηνο

B1 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 1: Αναγέννηση και Μπαρόκ (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο TET)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η έμφαση στο μάθημα αυτό δίνεται στην αναγεννησιακή εικαστική παραγωγή της ιταλικής χερσονήσου από τον 14ο έως και τον 16ο αιώνα, ενώ παρουσιάζονται παραδείγματα έργων και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως από τη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες. Κεντρική θέση κατέχουν βασικά ζητήματα, όπως τα διαφορετικά στυλιστικά ιδιώματα, όπως διαμορφώνονται μέσα στην ευρεία αυτή περίοδο, οι διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα σε ορισμένα καλλιτεχνικά κέντρα της ιταλικής χερσονήσου (π.χ. Ρώμη, Φλωρεντία, Σιένα, Βενετία), η σχέση της καλλιτεχνικής παραγωγής με σημαντικούς αναθέτες της εποχής, (π.χ. Μέδικοι, πάπες) στο πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων. Το αξίωμα *ut pictura poesis* εξετάζεται μέσα από τη μελέτη της σχέσης συγκεκριμένων έργων και εικονογραφικών συνόλων με λογοτεχνικά κείμενα, συμβολισμούς και θεωρητικά κείμενα περί τέχνης. Το τελευταίο μέρος του μαθήματος καταλαμβάνει μια πρώτη συζήτηση για την ευρωπαϊκή τέχνη του 17ου αιώνα, το μπαρόκ, και την ευρωπαϊκή τέχνη από το 1700 έως το 1770 περίπου, το ροκοκό.

B3 Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Το μάθημα επιχειρεί μια συνολική επισκόπηση των μεθοδολογικών και ιστοριογραφικών τάσεων που συγκροτούν το επιστημονικό πεδίο της Ιστορίας της τέχνης από τους νεότερους χρόνους έως και σήμερα, εστιάζοντας στο έργο των κύριων εκπροσώπων τους. Εκκινώντας από το βιογραφικό ιστοριογραφικό παράδειγμα του Vasari και φτάνοντας έως και την αφθονία των σύγχρονων προσεγγίσεων, εξετάζεται το ευρύτερο ιστορικό, καλλιτεχνικό και πολιτιστικό πλαίσιο μέσα από το οποίο οι τάσεις αυτές αναδύθηκαν, τα ζητήματα που έθεσαν στην έρευνα της ιστορίας της τέχνης και τέλος τα μεθοδολογικά εργαλεία και τα θεωρητικά σχήματα που επεξεργάστηκαν και πρότειναν για την επίλυσή τους.

B4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 2: από τους νεότερους χρόνους έως τις μέρες μας (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο TET)

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα ολοκληρώνει την επισκόπηση των αισθητικών θεωριών μέσα από το πρίσμα της φιλοσοφίας. Εκκινώντας από την ακμή του Διαφωτισμού στα τέλη του 18ου αιώνα, αποσκοπεί να παρακολουθήσει τόσο την ιστορική συνέχεια όσο και τις δραστικές αλλαγές που επέφεραν η μοντέρνα και η σύγχρονη φιλοσοφία και θεωρία της τέχνης στον τρόπο με τον οποίο κατανοούμε όχι μόνο τα καλλιτεχνικά φαινόμενα, αλλά και τον άνθρωπο και τον πολιτισμό γενικότερα. Έμφαση δίδεται στις σχέσεις μεταξύ αισθητικής θεωρίας και καλλιτεχνικής πρακτικής, καθώς και σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με την τεχνολογία, την οικονομία, την ηθική και την πολιτική.

Στόχος είναι, τελικά, μια καλύτερη κατανόηση των σύγχρονων αισθητικών και καλλιτεχνικών διακυβευμάτων και των συνθηκών οι οποίες τα δημιούργησαν.

B5 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να συζητήσει τα βασικά χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού 20^{ού} αιώνα: από την μια μεριά την αλματώδη τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο –που επιφέρει βαθύτατους οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδεολογικούς μετασχηματισμούς, αλλά και μετασχηματισμούς στις νοοτροπίες– και από τη άλλη τη συνεχιζόμενη και εντεινόμενη βία. Την περίοδο αυτή η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από συγκρουόμενα συστήματα αξιών και κυρίως τη σύγκρουση ανάμεσα στο φιλελευθερισμό, το φασισμό, και τον κομμουνισμό. Είναι η εποχή των ολοκληρωτικών πολέμων. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει την ενσωμάτωση των μαζών στον πολιτικό και κοινωνικό βίο, ενώ προς το τέλος της περιόδου αναζητεί εκ νέου την θέση της σε ένα μη ευρωκεντρικό κόσμο.

B6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 2 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων, του ειδικού λεξιλογίου, των γνώσεων και των στρατηγικών που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων επιστημονικών κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση των φοιτητών/τριών σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία και να συνεισφέρει στη βελτίωση των επαγγελματικών προοπτικών τους στο διεθνές περιβάλλον που σχετίζεται με τις τέχνες και τον πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μελέτη της Ποπ Αρτ (Pop Art), ενός κινήματος που επανακαθόρισε τη σχέση τέχνης και μαζικής κουλτούρας τον 20ο αιώνα. Μέσα από την ανάλυση αγγλόφωνων θεωρητικών κειμένων που αφορούν το κίνημα αυτό, οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με όρους και έννοιες που συνδέονται με τη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή και την εμπορευματοποίηση της εικόνας.

B8 Μοντέρνα Τέχνη

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Ιστορική επισκόπηση των σημαντικότερων ρευμάτων της δυτικής τέχνης, από τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου έως τα μέσα του 20ού αιώνα.

Γ' εξάμηνο

Γ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 1 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Παν/κός υπότροφος

Το μάθημα εξετάζει την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική από την έναρξη της «μοντέρνας εποχής» (1401) ως το τέλος του «μακρού 19^{ου} αιώνα» (1914). Προσεγγίζονται ζητήματα σχετικά με τη θεωρία και την αρχιτεκτονική της ιταλικής Αναγέννησης, του Μπαρόκ, του Νεοκλασικισμού, των πόλεων του 19^{ου} αιώνα, της αρχιτεκτονικής των νέων υλικών και της Αρ νουβό. Αναλύεται επίσης η σημασία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και ιδιαίτερα του αρχιτεκτονικού για την ανάπτυξη της παγκόσμιας έντεχνης αρχιτεκτονικής. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Γ4 Φιλοσοφία της Τέχνης

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Η φιλοσοφία της τέχνης εστιάζει στο ερώτημα «Τι είναι τέχνη;» Το μάθημα εκκινεί από την κριτική προσέγγιση της δυνατότητας ορισμού της τέχνης, όπως αυτή αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα. Εξετάζονται, συνοπτικά και κριτικά, βασικές έννοιες που έχουν προταθεί ιστορικά ως ουσιώδη γνωρίσματα της τέχνης: μίμηση/αναπαράσταση, μορφή/δομή, έκφραση, αισθητική εμπειρία. Η δυσκολία ανεύρεσης ικανοποιητικού ορισμού οδηγεί σε σύγχρονες αντι-ουσιοκρατικές τοποθετήσεις όπως η ιστορικο-θεωρητική προσέγγιση του A. Danto, η λειτουργική προσέγγιση του N. Goodman και η θεσμική θεωρία του G. Dickie, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιμετωπίζονται κριτικά στη διαμόρφωση του σύνθετου διανοητικού και καλλιτεχνικού τοπίου που χαρακτηρίζει την ύστερη νεωτερικότητα.

Γ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 1: από τον Ρομαντισμό στον Νατουραλισμό

Μαρία Βάρα, μέλος ΕΕΠ

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα μέσα του 18^{ου} ως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα ρεύματα του ρομαντισμού και του ρεαλισμού από τις πρώιμες εκφράσεις τους ως τις όψιμες εκδηλώσεις τους στις βασικές ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις.

Γ6 Παιδαγωγικά

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Η επιστημονικότητα της Παιδαγωγικής. Το φαινόμενο της αγωγής. Παράγοντες και μέσα αγωγής. Σκοπός της αγωγής. Νεότερα και σύγχρονα παιδαγωγικά και διδακτικά συστήματα. Σύγχρονες τάσεις της Αγωγής.

Γ7 Ιστορία και Θεωρία της Φωτογραφίας

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σειρά διαλέξεων πάνω στη θεωρία και την ιστορία της φωτογραφίας από το ξεκίνημά της κατά την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα μέχρι και τα πρόσφατα χρόνια. Θα εξεταστούν αρχικά οι βασικές χρήσεις της φωτογραφίας κατά το 19^ο αιώνα και στη συνέχεια θα επιχειρηθεί μια τεχνοϊστορική πλαισίωση του έργου σημαντικών φωτογράφων του 20^{ού} αιώνα. Παράλληλα θα συζητηθούν μερικά κείμενα κλειδιά της φωτογραφικής θεωρίας (W. Benjamin, R. Barthes, S. Sontag).

Γ8 Σύγχρονη Τέχνη

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Κριτική παρουσίαση των νέων καλλιτεχνικών τάσεων από τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες έως τις μέρες μας.

Δ' εξάμηνο

Δ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 2 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Ιστορία, θεωρία και κριτική της αρχιτεκτονικής από το 1870 ως το 2015: Αμερικανική αρχιτεκτονική, Ιστορικές πρωτοπορίες (φουτουρισμός, εξπρεσιονισμός, νεοπλαστικισμός, κονστρουκτιβισμός, τσεχολοβάκιος κυβισμός), Μοντέρνο κίνημα στον Βορρά και στον Νότο της Ευρώπης, Διεθνές στυλ, Μεταπολεμική ανοικοδόμηση, Πρωτοπορίες του 1960, Μεταμοντερνισμός, Αποδόμηση, Σύγχρονες αρχιτεκτονικές εκφράσεις στις μητροπόλεις του 21^{ου} αιώνα. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Δ2 Ιστορία της Νεοελληνικής Τέχνης

Ελεονώρα Βρατσίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η διάλεξη προτείνει μια επισκόπηση της ιστορίας της νεοελληνικής τέχνης από τα μέσα του 18^{ου} έως και τα μέσα 20^{ου} αιώνα. Συζητούνται οι διάφοροι ορισμοί του αντικειμένου, τα γεωγραφικά και χρονολογικά του όρια, καθώς και οι κύριες συναφείς ιστοριογραφικές κατηγορίες. Μέσα από την εξέταση των σημαντικότερων καλλιτεχνών και καλλιτεχνίδων της περιόδου, διερευνώνται οι ποικίλες εκφάνσεις της νεοελληνικής τέχνης στο ιστορικο-πολιτικό και κοινωνικό τους συγκείμενο, αλλά και οι αλληλεπιδράσεις με τα ευρωπαϊκά καλλιτεχνικά ρεύματα. Το μάθημα εστιάζει επίσης στη θεσμική συγκρότηση του καλλιτεχνικού πεδίου στην Ελλάδα και τη μελέτη του θεωρητικού και κριτικού λόγου περί τέχνης που παράγεται κατά την περίοδο. Για το σύνολο της διερεύνησης υιοθετούνται προσεγγίσεις της διαπολιτισμικής ιστορίας, με στόχο την ανάδειξη των πολιτισμικών μεταφορών και οικειοποιήσεων που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής παραγωγής της χώρας και του κόσμου της τέχνης συνολικότερα.

Δ3 Καλλιτεχνικό Εργαστήριο

Εσθήρ Σολομών, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Επικουρία στην οργάνωση του μαθήματος: μέλος ΕΔΙΠ/ΕΕΠ/ΕΤΕΠ

Το μάθημα επιδιώκει να εξοικειώσει τους φοιτητές του Τμήματος Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης (ΘΙΣΤΕ) με τις σύγχρονες εικαστικές πρακτικές όπως αυτές διδάσκονται στα εργαστήρια του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ και να τους εισαγάγει σε ζητήματα σχετικά με τις καλλιτεχνικές διαδικασίες που σχετίζονται με την παραγωγή του εικαστικού έργου. Για τον σκοπό αυτό επιλέγονται κάθε χρόνο τρία εργαστήρια του Εικαστικού Τμήματος, διαφορετικά κάθε φορά (σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των διευθυντών τους αλλά και με σκοπό να καλυφθούν ζητήματα που σχετίζονται με μία κατά το δυνατόν πιο ευρεία ποικιλία τεχνών και εικαστικών μέσων). Η συνεργασία με τα εργαστήρια αφορά τη διοργάνωση δύο συναντήσεων στο καθένα εξ αυτών, στη διάρκεια των οποίων θα γίνεται μία εισαγωγική διάλεξη από τον διευθυντή του εργαστηρίου για θέματα σχετικά με την καλλιτεχνική έρευνα, τις τεχνικές και τα υλικά που

χαρακτηρίζουν τη λειτουργία του εργαστηρίου, καθώς και μία συνάντηση που θα δίνει τη δυνατότητα στους εικαστικούς φοιτητές κάθε εργαστηρίου να παρουσιάζουν αναλυτικά τη δουλειά τους, εστιάζοντας στα ίδια ακριβώς θέματα, σε συνάφεια, ωστόσο, με το εν εξελίξει έργο τους. Οι φοιτητές/τριες του ΘΙΣΤΕ θα περνούν τουλάχιστον ένα τρίωρο την εβδομάδα στα συνεργαζόμενα εργαστήρια, σε μέρα και ώρα που θα ορίζεται στην αρχή του εξαμήνου, αξιοποιώντας τη δυνατότητα που θα τους παρέχεται να εξοικειωθούν και να πειραματισθούν με τεχνικές, υλικά και συναφείς καλλιτεχνικές πρακτικές. Για τον σκοπό αυτό η παρουσία στο μάθημα κρίνεται αναγκαία και τηρείται απουσιολόγιο με βάση όσα ισχύουν για τα Σεμινάρια. Η κατανομή των συμμετεχόντων ανά εργαστήριο πραγματοποιείται με ευθύνη της διδάσκουσας του ΘΙΣΤΕ.

Επιπλέον, στη διάρκεια του εξαμήνου πρόκειται να γίνουν μία ή δύο διαλέξεις σχετικά με τη θεωρία των εικαστικών τεχνικών, καθώς και μία ή δύο επισκέψεις σε εργαστήρια καλλιτεχνών και μουσειακούς χώρους ή εργαστήρια συντήρησης καλλιτεχνικών έργων, όπου θα παρουσιάζονται/συζητούνται παρόμοια ζητήματα, μέσα, ωστόσο, από διαφορετικές εφαρμογές. Οι φοιτητές/τριες θα αξιολογούνται με γραπτή εργασία που θα αφορά το έργο συμφοιτητή/συμφοιτητριάς τους, μέλους ενός εκ των τριών συνεργαζόμενων εργαστηρίων, με τον/την οποίο/α θα πρέπει να συνεργαστούν και να παρουσιάσουν αναλυτικά τις αξιοποιούμενες τεχνικές, τα υλικά, και τις καλλιτεχνικές διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το εικαστικό έργο του/της. Για τους σκοπούς της εργασίας που θα αξιολογείται αποκλειστικά και μόνο από τον διδάσκοντα/διδάσκουσα του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα χρειαστεί να ανατρέξουν σε συναφή με τα ζητήματα αυτά βιβλιογραφία που θα διαμορφώνεται κατά περίπτωση. Η οργάνωση του μαθήματος με τον τρόπο αυτό θα επιτρέπει τόσο την εισαγωγή των φοιτητών/τριών του ΘΙΣΤΕ σε θέματα που αφορούν τις ποικίλες τέχνες που υπηρετούνται στην ΑΣΚΤ και πέραν αυτής, όσο και την εξοικείωσή τους με στοιχεία της καλλιτεχνικής παραγωγής, την πρακτική σημασία των οποίων αγνοούν. Επιπλέον, θα καταστεί δυνατή η γνωριμία και η συνεργασία με τους εικαστικούς φοιτητές και το διδακτικό προσωπικό του Εικαστικού Τμήματος, η εμπλοκή τους στην καλλιτεχνική πράξη και την καθημερινότητα των εργαστηρίων της ΑΣΚΤ, καθώς και η θεμελίωση γόνιμων και αμοιβαία επωφελών σχέσεων μεταξύ εικαστικών και θεωρητικών που αποτελεί βασικό ζητούμενο στην σύγχρονη αγορά εργασίας, ειδικά στο πεδίο της επιμέλειας εκθέσεων.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου θα δίνεται μέριμνα στη δημοσιοποίηση της συνεργασίας των φοιτητών/τριών των δύο τμημάτων, με παρουσίασή της σε φυσικό ή/και διαδικτυακό χώρο της Σχολής.

Δ4 Θεωρία και Κριτική της Τέχνης

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Κύκλος διαλέξεων με εισαγωγικό χαρακτήρα στα πεδία της θεωρίας και της κριτικής της τέχνης. Αρχικά επιχειρείται να οριστούν με σαφήνεια οι έννοιες μέσα από τη διάκρισή τους από άλλες

παρεμφερείς. Η εξέταση βασικών ιδεών που καθόρισαν και εν πολλοίς καθορίζουν ακόμη και σήμερα τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και αξιολογούμε τις εικαστικές τέχνες θα γίνει μέσα από ιστορικό πρίσμα, ταυτόχρονα όμως, όπου κρίνεται απαραίτητο, θα επιχειρείται γεφύρωση διαφορετικών ιστορικών περιόδων προκειμένου να εμβαθύνουμε σε κρίσιμες έννοιες. Η έμφαση δίνεται στην περίοδο από τον 18ο αιώνα και μετά αλλά κρίνεται επίσης απαραίτητη μια αναδρομή στην προϊστορία του λόγου περί τεχνών πριν την επίσημη θεσμική κατοχύρωση της ιστορίας της τέχνης και της τεχνοκριτικής.

Δ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 2: Μοντερνισμός και Πρωτοπορία

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος ΕΔΙΠ

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα ως τα μέσα του 20^{ου}. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε στο πολυδιάστατο κίνημα του μοντερνισμού από τις πρώιμες εκφράσεις του τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ως τις όψιμες εκδηλώσεις του στα μέσα του 20^{ου} αιώνα σε ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις ώστε να εξοικειωθούμε με τα έργα αυτά.

Δ6 Ψυχολογία της Εκπαίδευσης (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού, Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Η έννοια της μάθησης. Μάθηση και ωρίμαση. Έννοια και αρχές της ενθάρρυνσης. Η θεωρία της συμπεριφοράς. Μάθηση με δοκιμή και πλάνη. Μάθηση με υποκατάσταση. Συντελεστική μάθηση. Μορφολογική θεωρία μάθησης. Κοινωνικο-γνωστική μάθηση. Αθροιστική μάθηση. Η Ανάπτυξη (έννοια και χαρακτηριστικά). Η θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης του J. Piaget.

Γ' και Δ' έτος: 16 μαθήματα

Ε' και Ζ' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 018 Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Καθένα από τα σεμινάρια του μαθήματος εξετάζει μια πτυχή της διδακτικής της ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού αντικειμένου, αλλά και ως δυνητικά εφαρμόσιμης πρακτικής. Σκοπός των σεμιναρίων είναι να κατευθύνουν την προσοχή των φοιτητών της ιστορίας της τέχνης στην ίδια τη διαδικασία της διδασκαλίας: τη μεθοδολογία της, τα αντικείμενα που πραγματεύεται, αλλά και τα προβλήματα που προκύπτουν μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Κάθε ενότητα έχει σημείο αναφοράς την ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και θέτει στην κρίση των φοιτητών ζητήματα που πηγάζουν τόσο από τη θεωρία της μητρικής επιστήμης όσο και από την εισαγωγή της ιστορίας της τέχνης στο σχολικό πρόγραμμα.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 615 Μεθοδολογία έρευνας και συγγραφή επιστημονικής εργασίας

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Το μάθημα στοχεύει στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων/δεξιοτήτων για τη διαχείριση πηγών, την οργάνωση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών (σεμιναριακές, πτυχιакές και λοιπές εργασίες) και των αντίστοιχων προτάσεων τους, την έρευνα αρχείων. Ειδικότερα διδάσκονται:

α) η μεθοδολογία της έρευνας: έρευνα σε βιβλιοθήκες και αρχεία, βιβλιογραφική έρευνα (σε βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο), διαχείριση ηλεκτρονικών πηγών και μέσων: e-class, επιστημονικοί ιστότοποι, ψηφιοποιημένο υλικό/ψηφιακές βιβλιοθήκες, δημιουργία και χρήση powerpoint κ.λπ. συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών, παραθέματα και υποσημειώσεις.

β) τα στάδια συστηματικής εκπόνησης και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, ακαδημαϊκή γραφή: κριτική ανάγνωση πηγών, σχεδιασμός, δομή εργασίας (πρόλογος, εισαγωγή, κεφάλαια κ.λπ), συντακτική-ορθογραφική φροντίδα, επιστημονικός/ακαδημαϊκός λόγος, τεκμηρίωση, κριτική ανάλυση-συμπεράσματα, τυποποιημένη μορφή εργασίας, και τελική παρουσίαση (προετοιμασία, διαφάνειες, κατανομή στον διαθέσιμο χρόνο κ.ά.).

γ) σύνταξη προτάσεων για εργασίες (πτυχιакές, μεταπτυχιакές, διδακτορικές διατριβές)

δ) βασικά στοιχεία για την έρευνα και μελέτη αρχειακού υλικού

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 041 Κοινόχρηστοι κόσμοι. Μεσαιωνική τέχνη στη μεθόριο Χριστιανισμού και Ισλάμ

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το μάθημα επικεντρώνεται στις μακράιωνες καλλιτεχνικές παραδόσεις του Μεσογειακού κόσμου στις περιοχές που διασταυρώθηκαν ο ισλαμικός και ο χριστιανικός πολιτισμός κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα. Εστιάζοντας σε τρεις περιπτώσεις μελέτης – στη Βόρεια Αφρική, τη Σικελία και την Ιβηρική χερσόνησο – θα εμβαθύνει στη δυναμική της ανταλλαγής ιδεών, στυλ και τεχνικών μεταξύ αυτών των διακριτών πολιτισμών του μεσαίωνα, με στόχο να αναδειχθεί η πολυπλοκότητα και οι ερμηνευτικές προκλήσεις του πολιτισμικού προϊόντος, το οποίο είναι απότοκο διασταυρώσεων διαφορετικών θρησκευτικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 002 Η ζωγραφική του 17ου αιώνα στις Κάτω Χώρες

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η ζωγραφική παραγωγή στις Κάτω Χώρες κατά τον 17ο αιώνα. Βασική έμφαση δίνεται στη σύνδεση της παραγωγής αυτής με τους κατακτητικούς πολέμους της Ισπανίας, με τα κοινωνικά και ιδεολογικά ζητήματα που αναδύθηκαν μέσα από τους πολέμους αυτούς και με τις θρησκευτικές διαμάχες της περιόδου που απηχούνται στη χρήση και στη σημασιοδότηση της τέχνης. Σημαντικοί άξονες γύρω από τους οποίους εξετάζεται η ζωγραφική αυτή παραγωγή αποτελούν επίσης οι αντιλήψεις θεωρητικών και κριτικών της τέχνης της εποχής, συλλεκτικές και εργαστηριακές πρακτικές, λογοτεχνικές πηγές και αφηγηματικές παραδόσεις. Ένα καίριο ερώτημα που διατρέχει αυτή την επισκόπηση αφορά στην αντίληψη του όρου «μπαρόκ».

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 039 Η Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης μέσα από τις εκθέσεις

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις εκθέσεις σύγχρονης τέχνης για να σκιαγραφήσουμε την Ιστορία της; Ο κύκλος διαλέξεων ξεκινά με την ποπ έκθεση "This is Tomorrow" (Λονδίνο, 1956) και καταλήγει στο σήμερα, έχοντας διατρέξει την εμφάνιση της εννοιολογικής τέχνης και της τέχνης των συστημάτων, την επιστροφή της παραστατικής ζωγραφικής, τη σύγκρουση των τοπικών σκηνών με την παγκοσμιοποίηση, τη συνάντηση της τέχνης με το σχέδιο και την τεχνολογία, τη μεταποικιακή συνθήκη, τον σχεσιακό χαρακτήρα της τέχνης, και τη φεμινιστική και κουήρ θεωρία και τέχνη. Διαμέσου της παραπάνω περιήγησης, θα αναδειχθεί ο ρόλος του επιμελητή ως ενεργού υποκειμένου κατά τη συγγραφή της Ιστορίας της τέχνης. Παράλληλα, θα αναζητηθεί ο ρόλος των Μπιενάλε σύγχρονης τέχνης και άλλων θεσμικών εκθέσεων, όπως η documenta και η Manifesta, στην καταγραφή της σύγχρονης καλλιτεχνικής πρακτικής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-045 Ιστορία της Περφόρμανς: Επιτελεστικές τάσεις στην τέχνη του 20ου και 21ου αιώνα

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η διάλεξη διερευνά την εξέλιξη της περφόρμανς ως εικαστικού είδους από τον 20ό έως τον 21ο αιώνα. Ακολουθώντας μια ιστορική πορεία, θα αποδοθεί η ορολογία της περφόρμανς και θα αναζητηθούν οι επιτελεστικές τάσεις στις εικαστικές τέχνες που οδήγησαν στη μορφοποίησή της κατά τη δεκαετία του 1960. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στις έννοιες του σώματος, του τόπου και της τοποειδικότητας, και της συμμετοχικής επιτέλεσης. Στόχος μας είναι να αντιληφθούμε τις πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις της περφόρμανς, μέσω του ακτιβισμού, του φύλου και των σεξουαλικών ταυτοτήτων, της φυλής, και της τεχνολογίας.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 614 Η διαχρονικότητα της Παιδαγωγικής Επιστήμης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού, Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν: η εποχή του πραγματισμού (οι απόψεις του Ρατιχίου, η συμβολή του Κομενίου), η εποχή του διαφωτισμού (ο εμπειρισμός του J. Locke, ο φυσιολογισμός του J.J. Rousseau), ο νεότερος ανθρωπισμός (ο φιλανθρωπισμός του Basedow, ο κατεξοχήν ανθρωπισμός, η συμβολή του Pestalozzi, η συμβολή του Frobel, ενοποίηση της ζωής στην εργασία, το παιχνίδι), η θεμελίωση της παιδαγωγικής επιστήμης (η συμβολή του Schleiermacher, το σύστημα του Herbart, ο ψυχικός κόσμος, το διδακτικό σύστημα, κριτική του ερβαρτιανού συστήματος), η σύγχρονη παιδαγωγική και διδακτική σκέψη, J. Dewey (ο πραγματισμός, πορεία της διδασκαλίας, η κοινωνικοποίηση του σχολείου, καθοδηγούμενη αυτενέργεια, η συμβολή του G. Kerschensteiner, ελεύθερη διανοητική εργασία, γνωρίσματα της σχολικής εργασίας), το σχολείο ενέργειας (το σύστημα του Claparede, ατομικές διαφορές, αρχές της λειτουργικής αγωγής, έννοια και έρευνα της ευφυΐας, η συμβολή του Dottrens, προσωπική και κοινωνική αγωγή, η μέθοδος Decroly, η ελεύθερη ομαδική εργασία, η θεωρία του Blonskij, παράμετροι του Βιομηχανικού σχολείου, η οργάνωση του σχολείου), η αντιαυταρχική αγωγή (βασικές αρχές της αντιαυταρχικής αγωγής, κριτική του Summerhill, η κριτική του E. Fromm), η αμφισβήτηση του σχολείου (η φαινομενολογία του σχολείου, Ivan Illich).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 622 Θεωρίες των φύλων: διαμόρφωση, εξέλιξη και αντίκτυπος στις τέχνες

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Η διάλεξη εξετάζει αναλυτικά τη γένεση, τη χρήση και την κριτική πρόσληψη βασικών εννοιών των θεωριών φύλων, όπως: φεμινιστική θεωρία, έμφυλο δίπολο, αρρενωπότητες, θηλυκότητες, ταυτότητα φύλου, επιτέλεση φύλου (gender performativity), queer θεωρία, φάσμα σεξουαλικότητας, ορατότητα/αορατότητα, intersectionality/ «διαθεματικότητα» κ.ά. Παράλληλα, παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη των φεμινιστικών και queer θεωριών, από τη συγκρότηση του φύλου ως κοινωνικής κατασκευής, μέχρι την ανάδυση της φεμινιστικής θεωρίας στα «κύματά» της, την κριτική στον βιολογικό ντετερμινισμό και τη διεύρυνση των σπουδών φύλου με τα ζητήματα σεξουαλικότητας.

Το μάθημα συνδέει τις θεωρητικές έννοιες με χαρακτηριστικά παραδείγματα από τη λογοτεχνία και τις εικαστικές τέχνες, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο τα καλλιτεχνικά έργα αναπαριστούν, αποδομούν ή αναθεωρούν τις έμφυλες κατηγορίες. Η τέχνη λειτουργεί όχι μόνο ως πεδίο αντανάκλασης αλλά και ως παραγωγής φύλου και σεξουαλικότητας. Εξετάζονται επίσης ζητήματα πολιτικής ορατότητας, σώματος, τεχνολογίας και επιθυμίας μέσα από την οπτική του φεμινισμού, της κουήρ θεωρίας και της διαθεματικότητας (Crenshaw, Butler, Halberstam, Ahmed). Από τη φωτογραφική αυτοπαράσταση της Claude Cahun, το "The Dinner party" της Judy Chicago έως την queer art και από τα κείμενα της Helene Cixous έως της Judith Butler οι

φοιτήτριες/τές καλούνται να συσχετίσουν θεωρητικά σχήματα με ορισμένες αντίστοιχες εμβληματικές καλλιτεχνικές πρακτικές.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 623 Χαρτογραφώντας το πολιτισμικό πεδίο 1 ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΔΑΧΘΕΙ ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΕΞΑΜΗΝΟ

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την εξειδικευμένη χρήση της Αγγλικής ορολογίας της τέχνης (ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου με συγκεκριμένη θεματολογία/λεξιλόγιο) μέσω δραστηριοτήτων στο πολιτισμικό πεδίο. Έμφαση δίνεται στις εξελίξεις που προέκυψαν από τον περιηγητισμό και την απαρχή του νεοελληνικού κράτους τον 19ο αιώνα καθώς και στη σχέση της ελληνικής καλλιτεχνικής παραγωγής με τα ευρωπαϊκά και διεθνή κινήματα, μέσω της μελέτης έργων τέχνης και λόγου καθώς και επισκέψεων σε μουσεία και τοπόσημα της Αθήνας (νεοκλασική τριλογία, ερειπιώνες, κοιμητήρια).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 617 Ιστορία της Επιμέλειας Εκθέσεων

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Δεδομένων των νέων τρόπων έκθεσης που εμφανίζονται στο πλαίσιο της σύγχρονης τέχνης, η επιμέλεια εκθέσεων αναδύεται ως πρακτική που διαμεσολαβεί με διαφορετικούς τρόπους σε ζητήματα που άπτονται της διαμόρφωσης του κοινού της τέχνης, της εννοιολόγησης της τέχνης, του ρόλου των συλλογών, της δημιουργίας εκθέσεων κ.λπ. Το μάθημα εξετάζει το ρόλο της επιμέλειας στη διαμόρφωση της σύγχρονης τέχνης από τη δεκαετία του 1960 κι έπειτα στην Ευρώπη, την Αμερική, την Ελλάδα και στο νέο παγκοσμιοποιημένο τοπίο. Συγκεκριμένα, τίθεται στο επίκεντρο το προφίλ του επιμελητή ως διαχειριστή και επόπτη του εκάστοτε καλλιτεχνικού περιεχομένου και οι μεταβολές που το προφίλ του επιμελητή υπέστη μέσα από την ποικιλία των ρόλων που του έχουν αποδοθεί ως σήμερα· εξετάζονται σε μια ιστορική προοπτική παραδείγματα συγκεκριμένων επιμελητικών προσεγγίσεων που συνέβαλαν στην αποκαλούμενη «επιμελητική στροφή» (curatorial turn).

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-044

Ιστορία της τέχνης: από τον Ιμπρεσιονισμό στα καλλιτεχνικά ρεύματα του Μεσοπολέμου

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Επισκόπηση των καλλιτεχνικών τάσεων που καλύπτουν αφενός τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου και αφετέρου τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Η έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο οι καλλιτέχνες διαχειρίστηκαν την παράδοση του Ιμπρεσιονισμού και του Συμβολισμού καθώς και στις ρήξεις που επέφεραν οι ομάδες της ιστορικής πρωτοπορίας, από τους Φωβ και

τους Εξηρεσιονιστές έως την αναβίωση των παραστατικών τάσεων της περιόδου του Μεσοπολέμου.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 037 Εισαγωγή στον Αραβικό Πολιτισμό και στις τέχνες του Ισλάμ

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις τέχνες και τον Αραβικό πολιτισμό, όπως αυτός διαμορφώθηκε μετά την εμφάνιση του Ισλάμ. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν ποικίλες μορφές τέχνης, όπως η μεταλλοτεχνία, η υφαντουργία, η ξυλογλυπτική, η υαλουργία και η κεραμική, οι οποίες στην διεθνή βιβλιογραφία περιγράφονται με τον γενικό όρο 'Ισλαμική Τέχνη'. Έμφαση θα δοθεί στην καλλιτεχνική παραγωγή των περιοχών της Εγγύς Ανατολής όπου κυριάρχησαν οι Άραβες από τον 7ο αιώνα μ.Χ. έως την Οθωμανική εξάπλωση του 16ου αιώνα μ.Χ.

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ-106 Τέχνη και Αρχιτεκτονική της Αλ-Ανταλούς (8ος – 15ος αι. μ.Χ.)

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Η κατάκτηση της Ιβηρικής χερσονήσου από τους Μουσουλμάνους τον 8ο αιώνα μ.Χ. μετέτρεψε την σημερινή Ισπανία και μέρος της σύγχρονης Πορτογαλίας σε τμήμα του ισλαμικού κόσμου που έμεινε γνωστό με τον όρο Αλ-Ανταλούς. Για 800 περίπου έτη ο ισλαμικός πολιτισμός ήκμασε σε πόλεις όπως ο Κόρδοβα και η Γρανάδα, όπου πολυτελή τεμένη, παλάτια, κήποι και λουτρά δημιουργήθηκαν για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των μουσουλμάνων ηγεμόνων της Ιβηρικής. Σωζόμενα εντυπωσιακά αντικείμενα τέχνης και μικροτεχνίας από χρυσό, ελεφαντόδοντο, ξύλο, πηλό, γύψο και μετάξι μαρτυρούν την καλλιτεχνική δεινότητα των τεχνιτών της περιόδου. Σκοπός του μαθήματος θα είναι η παρουσίαση της αρχιτεκτονικής και των τεχνών που ήκμασαν στην ισλαμική Ιβηρική από τον 8ο έως τον 15ο αιώνα μ.Χ.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-245

Η τέχνη της ρωμαϊκής περιόδου από τον Αύγουστο έως τον Κωνσταντίνο

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η τέχνη και οι ποικίλες εκφάνσεις της κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής εποχής και, πιο συγκεκριμένα, από τον 1ο π.Χ. αιώνα και την εγκαθίδρυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας έως την περίοδο της λεγόμενης Ύστερης Αρχαιότητας. Η επισκόπηση της καλλιτεχνικής παραγωγής της περιόδου καλύπτει ποικίλες μορφές τέχνης, όπως η γλυπτική, η αρχιτεκτονική και η ζωγραφική. Στο πλαίσιο του μαθήματος, θα εξεταστούν συγκεκριμένα έργα τέχνης και μνημεία από τον μεσογειακό κυρίως χώρο, όχι μόνο ως καλλιτεχνικά προϊόντα της εκάστοτε περιόδου αλλά και ως τεκμήρια των αισθητικών, καλλιτεχνικών καθώς και πολιτικών, ιδεολογικών και κοινωνικών μετασχηματισμών που γνωρίζει ο ρωμαϊκός κόσμος κατά τη διάρκεια

της εν λόγω περιόδου.

Παράλληλα, θα εξεταστούν και οι ποικίλες γραπτές πηγές που αφορούν άμεσα ή έμμεσα την καλλιτεχνική δραστηριότητα, όπως για παράδειγμα το έργο του Πλινίου του πρεσβύτερου ή του Βιτρουβίου, ενώ θα αναλυθεί και ο κομβικός ρόλος της ελληνικής τέχνης στη διαμόρφωση του καλλιτεχνικού περιβάλλοντος της αυτοκρατορίας. Στο πλαίσιο της ανάλυσης των έργων τέχνης και των μνημείων, θα εξετάζονται, επίσης, ζητήματα τεχνοτροπίας, καλλιτεχνικών ρευμάτων και τάσεων, όπως για παράδειγμα η στροφή στον κλασικισμό της εποχής του Αυγούστου και του Αδριανού ή οι τάσεις απομάκρυνσης από τον νατουραλισμό την περίοδο της Τετταρχίας. Τέλος, με αφορμή την ανάλυση της περιόδου της Ύστερης Αρχαιότητας, θα γίνει, επίσης, αναφορά στη σταδιακή ανάπτυξη των χαρακτηριστικών της χριστιανικής τέχνης και στον τρόπο με τον οποίο συνδιαλέγεται με τα αισθητικά και καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής.

ΠΡΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Υπεύθυνος: Δημήτρης Αλεβιζόπουλος, μέλος ΕΤΕΠ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 705 Χρωματικές θεωρίες και εικαστικές πρακτικές

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Το χρώμα ως κατ' εξοχήν οπτική ιδιότητα συνιστά έναν κεντρικό άξονα προβληματισμού και θεωρητικής διερεύνησης στο χώρο των εικαστικών τεχνών. Είτε χρησιμοποιείται γενναιόδωρα είτε φειδωλά, είτε πρόκειται για φαντασμαγορία είτε για ελάχιστη παρέμβαση, η εκάστοτε εικαστική πρακτική απαιτεί τοποθέτηση και απόφαση. Το σεμινάριο παρακολουθεί ορισμένες από τις κυριότερες εξελίξεις στις επιστήμες και τη φιλοσοφία όσον αφορά το χρώμα από τις απαρχές της νεωτερικότητας (από τον 17ο αιώνα) μέχρι σήμερα και εξετάζει το πώς αυτές επηρέασαν την εικαστική δημιουργία, εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στη μοντέρνα και τη σύγχρονη τέχνη.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 220 Θεωρία και κριτική της τέχνης στην πράξη

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σεμιναριακός κύκλος που εστιάζεται στη συζήτηση σημαντικών κειμένων της κριτικής/θεωρίας της τέχνης από τα μέσα του 20ού αιώνα μέχρι και σχετικά πρόσφατα και κατόπιν στην παραγωγή από την πλευρά των φοιτητών κειμένων για τρέχουσες εκθέσεις. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος θα τεθούν υπό συζήτηση κείμενα της δεκαετίας του 1950 για τη ζωγραφική του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού (Cl. Greenberg, H. Rosenberg, M. Fried), το "Other Criteria" του L. Steinberg όπου απαντά πρώιμα (1972) ο όρος «μεταμοντερνιστική πρακτική», κείμενα του B. ο' Doherty από τη δεκαετία του 1970 και του 1980 και άρθρα από τον κύκλο του περιοδικού October από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Στόχος του πρώτου αυτού μέρους είναι να ανιχνευθεί ιστορικά το υπέδαφος της τρέχουσας θεωρητικής παραγωγής. Στο δεύτερο μέρος οι φοιτητές θα κληθούν να επιλέξουν μια έκθεση και να γράψουν γι' αυτήν.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 929 Η Ιστοριογραφία του παρελθόντος ως ιστορία του παρόντος (τέλος 20ου αιώνα - αρχές 21ου).

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Είναι γνωστό ότι η ιστοριογραφία συνδέεται εξίσου αν όχι περισσότερο με τις αναζητήσεις του εκάστοτε παρόντος παρά με αυτές του εκάστοτε παρελθόντος που εξετάζει. Στο σεμινάριο θα συζητηθούν οι ιστοριογραφικές και μεθοδολογικές τάσεις που αναδύθηκαν στο μεταίχμιο των 20ου και 21ου αιώνων, που είναι μια περίοδος που σφραγίζεται από επαναστάσεις, μεταβάσεις, συνεχείς οικονομικές κρίσεις, πολιτικές κρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και τέλος από πολέμους, τοπικούς και μη που απειλούν όμως να γίνουν παγκόσμιοι. Η έμφαση θα δοθεί στα ιστοριογραφικά ρεύματα και τα μεθοδολογικά αλλά και πολιτικά ζητήματα που ανακύπτουν από

τις έννοιες: "μετασοβιετικό", "μετασοσιαλιστικό", "μεταποικιοκρατικό", "αποαποικιακό".

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 233 Θεωρία της Τέχνης της Ιταλικής Αναγέννησης

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στόχος του σεμιναρίου είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με κεντρικές έννοιες και αντιλήψεις που συναντώνται συστηματικά σε πρωτογενή κείμενα περί τέχνης. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται οι θεωρίες των Alberti, Leonardo, Castiglione, Vasari, Dolce, Aretino, Federico Zuccaro, Ghiberti, η αυτοβιογραφία του Cellini, οι επιστολές των Raffaello, Bronzino και Michelangelo, καθώς και ορισμένα καλλιτεχνικά συμβόλαια. Τα κείμενα συζητούνται με άξονες βασικές ιδέες της περιόδου που αφορούν στην istoria, στο σχέδιο, στο χρώμα, στην προοπτική, στην έκφραση, στη «ρεαλιστική» αποτύπωση της φύσης, στη μίμηση αρχαίων προτύπων. Το κύρος των ζωγράφων και η σχετική σπουδαιότητα της ζωγραφικής (paragone), η σχέση με σημαντικούς πάτρωνες της τέχνης, το κοινωνικό δίκτυο μέσα στο οποίο κινούνται οι καλλιτέχνες κατέχουν σημαντική θέση στη συζήτηση. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται εξελικτικά σχήματα, π.χ. των Vasari και Dolce, όπως και ο βασικός προβληματισμός ανάμεσα στους θεωρητικούς της περιόδου, που αφορά στην αξιολογική σύγκριση ανάμεσα στη φλωρεντινή και στη βενετσιάνικη τέχνη.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 241 Τα «γραψίματα των ζωγράφων»: Ο Γιάννης Τσαρούχης ιστορικός τέχνης

Ελεονώρα Βρατσκίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας ιστορίας της τέχνης που παράγεται από καλλιτέχνες; Τι σημαίνει να ανατέμνει κανείς το παρελθόν της τέχνης με γνώμονα την καλλιτεχνική πράξη στο παρόν; Το σεμινάριο προσεγγίζει τα ερωτήματα αυτά στο ιδιαίτερο πολιτισμικό συγκείμενο της Ελλάδας του 20ου αιώνα, εστιάζοντας στην πλούσια δοκιμαστική παραγωγή του ζωγράφου Γιάννη Τσαρούχη (1910-1989). Τα κείμενα του Τσαρούχη για τους μοντερνιστές – Έλληνες και μη –, για τον Θεόφιλο Χατζημιχαήλ, τον Καραγκιόζη και την λαϊκή τέχνη, για τη βυζαντινή εικόνα και την αρχαία ελληνική ζωγραφική σκιαγραφούν το καλλιτεχνικό σύμπαν από το οποίο άντλησε η εικαστική του παραγωγή, αλλά και στο οποίο επιδίωξε να εγγράψει ο ίδιος το έργο του, σε μια προσπάθεια αυτο-ιστορικοποίησης. Επιλεγμένα κείμενα του ζωγράφου εξετάζονται σε αντιπαραβολή με το εικαστικό του έργο, με στόχο να διερευνηθούν οι πηγές, η μέθοδος και οι έννοιες που χρησιμοποιεί ο Τσαρούχης, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο η δική του «ιστορία της τέχνης» συνδιαλέγεται και, κατά περιπτώσεις, συγκρούεται με το εθνικό καλλιτεχνικό αφήγημα που επεξεργάστηκαν επίσημοι θεσμικοί φορείς. Το σεμινάριο προβλέπει επισκέψεις στο Μουσείο Τσαρούχη και αξιοποίηση υλικού από το αρχείο του.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-246 Ταξίδια καλλιτεχνών στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ος} αιώνας)

Ελεονώρα Βρατσκίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η εκ του σύνεγγυς μελέτη του Παρθενώνα, ένας εθνικοαπελευθερωτικός πόλεμος, τα ουτοπικά οράματα των σαινισμονιστών, η σαγήνη της Ανατολής, η ζωγραφική των μοναστηριών του Άθω, η αναπάντεχα «μοντέρνα» κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική: τέτοια είναι ορισμένα μόνο από τα εναύσματα της έντονης καλλιτεχνικής κινητικότητας που αναπτύχθηκε στον ελλαδικό χώρο από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα έως και την περίοδο του Μεσοπολέμου. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου, οι φοιτητές/τριες καλούνται να ασχοληθούν διεξοδικά με επιλεγμένα δείγματα καλλιτεχνικής παραγωγής αλλά και λόγου (επιστολές, ημερολόγια, δημοσιευμένα κείμενα και μελέτες), που προέκυψαν στο πλαίσιο ταξιδιών, επιστημονικών αποστολών ή και μακροχρόνιων παραμονών Ευρωπαίων αρχιτεκτόνων, ζωγράφων, γλυπτών και φωτογράφων στην Ελλάδα. Η προσέγγιση των τεκμηρίων αυτών επιτρέπει την διερεύνηση των μεταμορφώσεων των αναπαραστάσεων και των προσλήψεων του ελληνικού μοντέλου στο ευρωπαϊκό φαντασιακό, αλλά και των φαινομένων πολιτισμικών μεταφορών και διασταυρώσεων που συνδέονται με την καλλιτεχνική κινητικότητα. Μια από τις ειδικές εστιάσεις του σεμιναρίου αποτελεί η μελέτη της παρουσίας ξένων καλλιτεχνών στους καλλιτεχνικούς σταθμούς της ΑΣΚΤ που άρχισαν να λειτουργούν τη δεκαετία του 1930, μέσα από την αξιοποίηση αδημοσίετου υλικού από το Αρχείο του ιδρύματος.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 717 Φιλοσοφία της εικόνας

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα πραγματεύεται την πολυδιάστατη έννοια της εικόνας από φιλοσοφική σκοπιά, τόσο σε σχέση με την καλλιτεχνική παραγωγή, όσο και σε σχέση με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών χρήσεων της εικόνας. Θα μελετηθούν διάφοροι τύποι εικόνων, από την παραδοσιακή ζωγραφική στις ψηφιακές τεχνολογίες, δίνοντας βάρος σε μια γενεαλογική προσέγγιση που συνδυάζει εργαλεία της οντολογίας, της σημειολογίας, της ανθρωπολογίας και της κριτικής θεωρίας.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 930 Δίκαιο και λογοτεχνία

Μαρία Χατζή, μέλος ΕΔΙΠ

Το σεμινάριο «Δίκαιο και λογοτεχνία» πραγματεύεται μία από τις πιο πρόσφατες εξελίξεις της νομικής θεωρίας, τη Σχολή της φιλοσοφίας του δικαίου η οποία αναφέρεται άλλοτε ως «δίκαιο και λογοτεχνία», άλλοτε ως «λογοτεχνική φιλοσοφία του δικαίου» και άλλοτε ως «δίκαιο και ανθρωπιστικές επιστήμες». Στο ευρύτερο πεδίο «Δίκαιο και λογοτεχνία» (law and literature) εντάσσεται πλήθος μελετών οι οποίες αναλύουν μέσα από λογοτεχνικά κείμενα πτυχές του δικαίου όπως ίσχυε εντός των κοινωνιών στις οποίες αναφέρονται τα εν λόγω έργα. Πρόκειται για επιμέρους ειδίκευση του υπό μελέτη πεδίου η οποία αποκαλείται και «Δίκαιο εντός της

λογοτεχνίας» (law-in-literature). Στο ίδιο πεδίο «Δίκαιο και λογοτεχνία» εντάσσεται και η επιμέρους ειδικευση η οποία αποκαλείται «Δίκαιο ως λογοτεχνία» (law-as-literature), η ανάλυση δηλαδή νομικών κειμένων με βάση λογοτεχνικές / αισθητικές και ερμηνευτικές θεωρίες. Οι εκπρόσωποι της Σχολής «δίκαιο και λογοτεχνία» εκκινούν από διαφορετικές αφετηρίες, αλλά συμφωνούν -τουλάχιστον- σε ένα σημείο: Δικαστές και αφηγητές, διάδικοι και λογοτεχνικοί χαρακτήρες επιδιώκουν να επικοινωνήσουν με το κοινό τους και να επενεργήσουν στον κόσμο μέσω της εύστοχης χρήσης της γλώσσας.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 925 Η τέχνη στο δίκαιο: νομολογιακά ζητήματα

Μαρία Χατζή, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Είναι πράγματι το δίκαιο και η τέχνη δύο κόσμοι αυτόνομοι; Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύονται θέματα που αφορούν στην ελευθερία της τέχνης ως δικαϊκού θεσμού, με αναφορά σε συναφή νομολογιακά δεδομένα, σε μια προσπάθεια διερεύνησης της αλληλεπίδρασης μεταξύ του πεδίου της τέχνης και του νομικού πεδίου. Αναλύονται επίσης θέματα που αφορούν στο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και το status του καλλιτέχνη στη σύγχρονη εποχή και αγορά έργων τέχνης. Αναλύονται ειδικότερα οι επιμέρους εξουσίες του εικαστικού δημιουργού, όπως αυτές εξειδικεύονται βάσει της σχετικής νομοθεσίας και νομολογίας.

Για τις ανάγκες του μαθήματος θα επιχειρηθεί μία συγκριτική προσέγγιση των εν λόγω ζητημάτων με έμφαση στην ερμηνεία και την εφαρμογή του ισχύοντος ελληνικού και ενωσιακού δικαίου.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 910 Σύγχρονες επιμελητικές πρακτικές

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Το μάθημα συνδυάζει θεωρητική και εφαρμοσμένη προσέγγιση με βασικό άξονα την επισκόπηση σύγχρονων επιμελητικών πρακτικών και νέων κατευθύνσεων που εμφανίζονται σε αυτό το πεδίο, μέσα από μελέτες περίπτωσης επιμελητικών προσεγγίσεων από πρόσφατες εκθέσεις στον ελληνικό και διεθνή χώρο. Εξετάζονται ο ρόλος του επιμελητή και οι συνέργειες τόσο με τους εικαστικούς όσο και με τους φορείς που διοργανώνουν εκθέσεις, καθώς και οι πρακτικές εκφάνσεις αλλά και τα θεωρητικά ζητήματα που προκύπτουν κατά τη σύλληψη, το σχεδιασμό και την οργάνωση μιας έκθεσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ρόλο της επιμέλειας αναφορικά με τις ψηφιακές μορφές τέχνης αλλά και τις μορφές bioart. Η αξιολόγηση του μαθήματος συνίσταται στο σχεδιασμό και τη θεωρητική υποστήριξη μιας επιμελητικής πρότασης.

ΣΤ' και Η' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001 Ειδικά Θέματα της Ιστορίας της Τέχνης: Διδακτική του Μοντερνισμού και διδακτική άσκηση φοιτητών σε σχολεία

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Εποπτεία διδακτικής άσκησης: Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του μαθήματος της Διδακτικής της Ιστορίας της Τέχνης, εμβαθύνοντας στην καλλιτεχνική παραγωγή και τα κυρίαρχα κοινωνικά, πολιτικά και φιλοσοφικά ζητήματα του πρώτου μισού του 20ού αιώνα, μέχρι περίπου το 1960.

Ως Μοντερνισμός νοείται εδώ η τάση για απομάκρυνση από τις καλλιτεχνικές πρακτικές του παρελθόντος, η διάθεση για πειραματισμούς και η αναζήτηση νέων μορφών έκφρασης. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τα κινήματα και τις ιδέες αυτής της περιόδου και η παροχή κατάλληλων εργαλείων ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται τη γνωστική ύλη ως μελλοντικοί διδάσκοντες.

Όσοι/ες φοιτητές/τριες ενδιαφέρονται να αποκτήσουν παιδαγωγική επάρκεια προκειμένου να έχουν δικαίωμα διδασκαλίας της ιστορίας της τέχνης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εφόσον έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα «Παιδαγωγικά», «Ψυχολογία της Εκπαίδευσης», «Διαχρονικότητα της παιδαγωγικής επιστήμης στην εκπαιδευτική διαδικασία», «Διδακτική μεθοδολογία στην εκπαίδευση» και «Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης» που προσφέρονται σε προηγούμενα εξάμηνα σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών, οφείλουν να πραγματοποιήσουν διδακτική άσκηση σε σχολεία διάρκειας 16 ωρών.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 502 Θεωρίες τοπίου και κήπου

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση τέχνης και φύσης μέσα από θεωρίες διαμόρφωσης τοπίου και κήπου, διερευνώντας την έννοια του τοπίου ως αντικείμενο θέασης αλλά και διαμόρφωσης από την Αναγέννηση και μετά, και εστιάζοντας στην έννοια και την πρακτική του κήπου με βάση θεωρητικές και καλλιτεχνικές προσεγγίσεις από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Εξετάζονται επίσης ζητήματα πολιτικής του τοπίου και περιβαλλοντικής αισθητικής.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 625 Χώρος, χρόνος, και αίσθηση εαυτού: από τη Βοστώνη και την Αϊτή το 18ο αιώνα, μέχρι την Αθήνα και το Black Lives Matter τον 21ο αιώνα.

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στη νεωτερικότητα; Τι ήταν αυτό που άλλαξε στους νεότερους χρόνους και πως μπορούμε να αντιληφθούμε τις αλλαγές; Και τι σχέση έχουν με όλα αυτά με τα ξύλινα δόντια του Ουάσινγκτον, τις βωμολοχίες/βρισιές του Καραϊσκάκη, την κινούμενη κάμερα του Βερτόφ ή τη μουσική του Λεξ και του Pop Smoke; Συνήθως η μετάβαση στη νεωτερικότητα αναλύεται με αναφορά σε μεγάλες διαδικασίες και με σχετικά ασαφείς κατηγορίες (εκβιομηχάνιση, εκδημοκρατισμός, πολιτικοποίηση των μαζών, συγκρότηση εθνών- κρατών κκ). Σε αντίθεση με αυτήν την προσέγγιση, το μάθημα έχει ως στόχο να δώσει στους μετασχηματισμούς αυτούς σάρκα και οστά. Θα το κάνει με τρεις τρόπους: α/ πρώτον, επικεντρώνοντας στις κρίσιμες εκείνες στιγμές που οι άνθρωποι «ξύνουν το εσωτερικό του νοητικού τους κόσμου» (επαναστάσεις, εξεγέρσεις, κινήματα, κκ)’, β/ δεύτερον, δίνοντας έμφαση στο πως βίωσαν οι άνθρωποι τους παραπάνω μετασχηματισμούς και στον ενεργό ρόλο που είχαν σε αυτούς’, γ/τρίτον, υποστηρίζοντας ότι, αν και τα βιώματα ήταν ποικίλα, τρία είναι που συμπυκνώνουν μια διαφορετική κατανόηση του κόσμου: η αίσθηση του χώρου, του χρόνου και του εαυτού. Επιπροσθέτως, τις αλλαγές αυτές δεν θα τις δούμε μόνο σε λέξεις και σε κείμενα, αλλά και σε ρούχα, σε λιθογραφίες και αφίσες, σε ψυγεία και καρτ ποστάλ, σε τραγούδια που τραγουδιούνται και χορεύονται αλλιώς, σε σώματα που χορεύουν και που γίνονται σύμβολα της νέας εποχής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 043 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 2: από τον Νεοκλασικισμό στον Ιμπρεσιονισμό

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Επισκόπηση της τέχνης από τα καλλιτεχνικά ρεύματα του δευτέρου μισού του 18ου αιώνα έως τα τέλη του 19ου αιώνα με κύρια αναφορά στη ζωγραφική του Νεοκλασικισμού, τη Ρομαντική ζωγραφική του 19ου αιώνα και τα ρεύματα του δευτέρου μισού του 19ου αιώνα, από τον Ρεαλισμό έως και τον Ιμπρεσιονισμό.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 042 Από τα gargoyles στη «φαντασμαγορία»: Το Γοτθικό από τη μεσαιωνική τέχνη στη λογοτεχνία της νεωτερικότητας

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Μαρία Βάρα, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Στόχος του μαθήματος είναι η εμβύθιση τον κόσμο του Γοτθικού από τον Μεσαίωνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Εκκινώντας από τη Γοτθική τέχνη του Ευρωπαϊκού Μεσαίωνα (13ος – 14ος αι.), το μάθημα θα εμβαθύνει στις λεπτομέρειες των καθεδρικών ναών, της γλυπτικής, της ζωγραφικής και της μικροτεχνίας που σφράγισαν την εποχή. Το μάθημα θα παρακολουθήσει επίσης την ανάδυση του Γοτθικού στην Ευρωπαϊκή λογοτεχνία (18ος – 19ος αι.), εξετάζοντας πως η αισθητική του σκότους, του μυστηρίου και του υπερφυσικού στοιχείου (The Castle of

Otranto, Frankenstein, The Monk, Dr Jekyll and Mr Hyde) έγινε αντικείμενο οικειοποίησης τόσο από δημοφιλή απόκοσμα θεάματα της εποχής όσο και από τη σύγχρονη τέχνη. Μέσω μιας διεπιστημονικής προσέγγισης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα εξερευνήσουν τις συνδέσεις του Γοτθικού με τη μεσαιωνική τέχνη, τη λογοτεχνία και τη σύγχρονη εικαστική σκηνή.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 020 Η Τέχνη στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στη σειρά αυτή διαλέξεων θα εξεταστεί ιστορικά η πορεία των διαφόρων μορφών εικαστικής έκφρασης στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την ολοένα και πιο γρήγορη σύγκλιση των εγχώριων τάσεων με τα διεθνή δρώμενα. Το αίτημα της «ελληνικότητας», χωρίς να έχει υποχωρήσει απολύτως, εντούτοις ειδικά από τη δεκαετία του 1960 και μετά εκφράζεται όλο και πιο υποτονικά στο λόγο περί εικαστικών και κυρίως πλέον ζητούμενο είναι ο «συγχρονισμός» της εικαστικής παραγωγής της χώρας με αυτή των διεθνών κέντρων. Ξεκινώντας από τη σταδιακή κυριαρχία της Αφαίρεσης από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και τη διεθνή αναγνώριση εκπροσώπων της κατά την δεκαετία του 1960, θα εξεταστούν εικαστικές μορφές που εξελίσσονται πλέον σ' ένα «διευρυμένο πεδίο» (χάπενινγκ, περφόρμανς κοκ) και μπορούν να ενταχθούν στη σύγχρονη τέχνη όπου ζητούμενα πλέον είναι το ξεπέρασμα των στεγανών διακρίσεων ανάμεσα στα είδη, καθώς και η κριτική στους θεσμούς. Θα εξεταστεί επίσης ο ρόλος της δικτατορίας στον έλεγχο της εικαστικής παραγωγής της χώρας και το αν τελικά κατάφερε να καθυστερήσει εξελίξεις. Τέλος ειδικά για τη μεταπολιτευτική εποχή θα απασχολήσει η όλο και πιο ισχυρή πρόσδεση της τέχνης της χώρας στα διεθνή κέντρα σ' ένα περιβάλλον που επαγγέλλεται τον πλουραλισμό την ίδια στιγμή που μέσω της αυτοκριτικής του αμφισβητεί την ύπαρξή του.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 628 Μουσειολογία

Εσθήρ Σολομών, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Γενική εισαγωγή στο γνωστικό πεδίο της μουσειολογίας, με σκοπό την εξοικείωση με ζητήματα μουσειακής θεωρίας και πρακτικής. Προσεγγίζεται κριτικά η ιστορία, η σημασία, η λειτουργία και η πολιτική διάσταση των μουσειακών αναπαραστάσεων μέσα από ποικίλες ιστορικές, επιστημολογικές και ανθρωπολογικές οπτικές. Συζητούνται επίσης οι τρόποι διοίκησης και διαχείρισης των μουσείων και των συλλογών τους κατά τη διάρκεια μιας σειράς από επισκέψεις σε μουσειακά ιδρύματα και εκθεσιακούς χώρους. Η ερμηνεία των μουσειακών συλλογών, η σχέση των μουσείων με την κοινωνική μνήμη, οι εκπαιδευτικές δράσεις των μουσείων και τα προγράμματα προσέγγισης, οι διαδικασίες επικοινωνίας με το κοινό, ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στα σύγχρονα εκθεσιακά περιβάλλοντα, καθώς και ιδεολογικά ζητήματα που σχετίζονται με την «κατανάλωση» του πολιτισμού, την εμπορευματοποίηση της μουσειακής εμπειρίας και τον ακτιβισμό αποτελούν τους κεντρικούς άξονες με βάση τους οποίους οργανώνεται το μάθημα.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 611 Διδακτική μεθοδολογία στην εκπαίδευση

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, ΤΕΤ ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Το μάθημα εξετάζει τα ακόλουθα ζητήματα: ιστορικό και φιλοσοφικό πλαίσιο της διδασκαλίας, οργανωτικές διαστάσεις στο μεθοδολογικό σχεδιασμό του σχολείου, μοντέλα διδασκαλίας, σκοποί και στόχοι της διδασκαλίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αναλυτικά προγράμματα και curricula στην κοινωνία της γνώσης, λειτουργική και επιστημονική διάσταση, ολιστικό-οικολογικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, η φαντασία και η δημιουργικότητα στο σχολείο, διδακτικές αρχές μεθοδολογίας, στρατηγικές διδασκαλίας, δασκαλοκεντρική διδασκαλία, μαθητοκεντρική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, διαφοροποιημένη διδασκαλία, διαχρονικό, επικοινωνιακό, διαθεματικότητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 624 Χαρτογραφώντας το πολιτισμικό πεδίο 2

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την εξειδικευμένη χρήση της Αγγλικής ορολογίας της τέχνης (ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου με συγκεκριμένη θεματολογία/λεξιλόγιο) μέσω δραστηριοτήτων στο πολιτισμικό πεδίο. Έμφαση δίνεται στη σύγχρονη καλλιτεχνική σκηνή, σε λογοτεχνικά κείμενα και έργα καταξιωμένων καλλιτεχνών σε διεθνείς εκθέσεις. Εξετάζονται οι πρόσφατες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις σε σχέση με την καλλιτεχνική παραγωγή μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και επισκέψεων σε μουσεία, κέντρα πολιτισμού, αίθουσες τέχνης και άλλες τοποθεσίες της Αθήνας (Αττικό Μετρό).

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 040 Ευρωπαϊκοί Ρομαντισμοί κατά το α' μισό του 19ου αιώνα

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Στο μάθημα επισκοπείται το πολιτικό, κοινωνικό και ιδεολογικό φαινόμενο της ανάδυσης των ευρωπαϊκών ρομαντικών κινημάτων κατά την περίοδο 1770–1850. Εξετάζονται οι ιστορικές προϋποθέσεις (Γαλλική Επανάσταση, Παλινόρθωση, βιομηχανική επανάσταση) που διαμόρφωσαν τα διάφορα ρεύματα σκέψης και επιτάχυναν την ταυτόχρονη παρουσία των πολιτιστικών κινημάτων στην Ευρώπη. Παράλληλα, επισημαίνονται οι αναφορές σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους, όπως ο Μεσαίωνας, η «ρομαντική αντίδραση» στον Κλασικισμό, το αίσθημα της πολιτισμικής δυσφορίας και απομάγευσης του κόσμου, αλλά και οι αντινομικοί πόλοι που χαρακτηρίζουν το ρομαντικό φάσμα (επανάσταση–αντεπανάσταση). Θα παρουσιαστούν κινήματα όπως το Θύελλα και Ορμή (Sturm und Drang), ο κύκλος της Ιένας και της Χαϊδελβέργης, και πιο συγκεκριμένα καλλιτέχνες, όπως οι Caspar David Friedrich, Philipp Otto Runge, Johann Heinrich Füssli, J. M. W. Turner, William Blake, Samuel Palmer, Théodore Géricault, Eugène Delacroix και Francisco Goya.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 013 Ζητήματα Ιστορίας Αρχαίας Τέχνης: Μετασχηματισμοί του κλασικού

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Από τα ελληνορωμαϊκά χρόνια μέχρι σήμερα η κλασική παράδοση αποτελεί κομβικό σημείο αναφοράς για τη συγκρότηση, αναδιαμόρφωση και μετεξέλιξη της δυτικής τέχνης. Στο μάθημα θα παρουσιασθούν και συζητηθούν σημαίνοντα ορόσημα της εικαστικής πρόσληψης του κειμενικού και υλικού πολιτισμού της κλασικής αρχαιότητας από τη ρωμαϊκή έως τη σύγχρονη εποχή και θα δοθεί βάρος στην ανάλυση των ιστορικών και καλλιτεχνικών συμφραζομένων εντός των οποίων λαμβάνει χώρα η συνάντηση «κλασικού» και (εκάστοτε) «σύγχρονου». Με αυτό τον τρόπο, οι προσληπτικές διαδικασίες δεν θα εξετασθούν υπό την οπτική γωνία μιας στατικής-μυμητικής ενσωμάτωσης αρχαίων εικονογραφικών θεμάτων και τεχνικών αλλά ως μια δυναμική-δημιουργική, συνεχώς ανανεούμενη και ανακαθοριζόμενη ενασχόληση με το κλασικό, μέσω της οποίας καλλιτέχνες, παραγγελιοδότες και θεατές αναδιατάσσουν και επανερμηνεύουν την κλασική κληρονομιά σύμφωνα με τα εικαστικά, ιστορικά, ιδεολογικά και κοινωνικά προτάγματα που επιθυμούν να διατυπώσουν. Πέραν του δυτικοευρωπαϊκού χώρου, θα συζητηθεί παραδειγματικά και η ελλαδική πρόσληψη του κλασικού στη γλυπτική, ζωγραφική και αρχιτεκτονική του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Συνεπώς, το μάθημα μελετώντας τη δυναμική δομή της προσληπτικής λειτουργίας συνδράμει στην πληρέστερη κατανόηση τόσο του αρχαίου ως προσλαμβανόμενου όσο και του σύγχρονου ως προσλαμβάνοντος.

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ-105 Ιστορικές πρωτοπορίες και αρχιτεκτονική του 20ού και 21ου αιώνα

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Το μάθημα εξετάζει ζητήματα όπως: ανάλυση του περιεχομένου των κινήματων των ιστορικών πρωτοποριών (τέλη 19ου αιώνα-δεύτερη δεκαετία 20ού αιώνα)·εμβάθυνση στο πειραματικό έργο των αρχιτεκτόνων των ιστορικών πρωτοποριών· συμβολή στη νέα ιδέα της μητρόπολης· σχέσεις αρχιτεκτονικής και τέχνης στο εσωτερικό των πρωτοποριών· μεταφορά και επίδραση των πρωτοποριών στην εκφραστική γλώσσα των εκδοχών του μοντέρνου κινήματος· αντανάκλασεις των πρωτοποριών στη σύγχρονη αρχιτεκτονική, από το κίνημα της αποδόμησης έως τις εκφράσεις του 21^{ου} αι.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-046 Μεταπολεμική τέχνη και κριτική των θεσμών

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Το μάθημα εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους μια σειρά από καλλιτέχνες καλλιτέχνες/ιδες στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ άσκησαν κριτική στο περί τέχνης θεσμικό σύστημα, κυρίως στο

περιβάλλον των μεταμινιμαλιστικών και εννοιολογικών τάσεων. Θα εξεταστούν και θα αναλυθούν παραδειγματικά έργα και παρεμβάσεις που έθεσαν στο κέντρο τους αφενός τον τρόπο λειτουργίας των θεσμικών μηχανισμών (μουσεία, χώροι πολιτισμού και πολιτιστικοί φορείς, αγορά της τέχνης) και τους περιορισμούς που θέτουν στην καλλιτεχνική έκφραση και αφετέρου τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του/της καλλιτέχνη/ίδας ως πολιτικού και κοινωνικού υποκειμένου.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 718 Χρήσεις και καταχρήσεις του ωραίου

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Από το αρχαίο ελληνικό κάλλος έως τη νεότερη χρήση του ωραίου, πρόκειται για μια έννοια άρρηκτα συνδεδεμένη με την αισθητική και την φιλοσοφία της τέχνης. Το μάθημα παρακολουθεί, ιστορικά και αναλυτικά, την εξέλιξη αυτής της έννοιας και τη σχέση της τόσο με τη φύση όσο και με την τέχνη. Εξετάζονται οι σχέσεις του ωραίου με συναφείς ή αντίθετες έννοιες, όπως το ευχάριστο, το υψηλό, το άσχημο, το κιτς κ.ά., καθώς και οι σχέσεις της αισθητικής με άλλους φιλοσοφικούς κλάδους, όπως η ηθική και η πολιτική. Έμφαση δίδεται σε σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις, σε κριτικές τοποθετήσεις εναντίον της σχέσης του ωραίου με την τέχνη κατά τον 20ο αιώνα, καθώς και στην επαναφορά της έννοιας με νέους όρους.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 235 Αφαίρεση και Ψυχρός Πόλεμος: ιστοριογραφία, θεωρία και μέθοδος

Κων/νος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Η έρευνα γύρω από την Αφαίρεση και το ρόλο της στην ψυχροπολεμική περίοδο εξακολουθεί εδώ και πέντε δεκαετίες περίπου να συγκεντρώνει έντονο ενδιαφέρον από τους ιστορικούς της τέχνης αλλά και από τους ιστορικούς ευρύτερα. Στο σεμινάριο αυτό θα εξετάσουμε κριτικά τη σχετική συζήτηση από τις αρχές της στη δεκαετία του 1970 μέχρι και πρόσφατα. Η συζήτηση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς συνδέεται με πλήθος ζητημάτων όπως το ζήτημα της σχέσης της τέχνης με την πολιτική αλλά και το μεθοδολογικό ερώτημα του πώς τελικά ερμηνεύουμε τις αφηρημένες μορφές. Η εξέταση θα ξεκινήσει από το διεθνές περιβάλλον και θα εστιαστεί τελικά στην περίπτωση της Ελλάδας πτυχές της οποίας θα καλύψουν και οι εργασίες των φοιτητών-τριών.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 228 Το σώμα και η έκφραση των συναισθημάτων στην ευρωπαϊκή ζωγραφική του 17ου αιώνα

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στο σεμινάριο παρουσιάζονται το θεωρητικό πλαίσιο και σημαντικές αντιλήψεις σχετικά με τη ζωγραφική αποτύπωση του σώματος και της έκφρασης των συναισθημάτων. Σε αυτή τη βάση θα συζητηθούν δραματικές σκηνές, όπως μυθολογικές και θρησκευτικές, με έμφαση στις αφηγήσεις μαρτυρίου, παραβίασης

και τραύματος. Ανάμεσα στους θεωρητικούς και λόγιους της περιόδου, των οποίων οι σχετικές απόψεις θα συζητηθούν, περιλαμβάνονται οι Karel van Mander, Constantijn Huygens, Roger de Piles, Joachim von Sandrart, André Félibien, Giovanni Pietro Bellori, Giulio Mancini, René Descartes, Charles Le Brun, Giambattista Della Porta, Franciscus Junius, Jacob Cats. Κειμενικές πηγές που θα αποτελέσουν πεδίο διερεύνησης είναι οι Μεταμορφώσεις του Οβίδιου, τα Απόκρυφα της Παλαιάς Διαθήκης, εμβληματικά εγχειρίδια κ.ά. Στόχος του σεμιναρίου είναι η νοηματοδότηση του εικαστικού υλικού μέσα από την παρουσίαση τόσο των αισθητικών προτύπων, όσο και μέσα από την παρουσίαση απόψεων σχετικά με την κοινωνία της περιόδου, π.χ. σχετικά με τη θέση της γυναίκας.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-247 Αντιγράφοντας την τέχνη του παρελθόντος: Μαθητεία και παράδοση στη μεταπολεμική ΑΣΚΤ

Ελεονώρα Βρατσκίδου Επίκουρη Καθηγήτρια

Καλλιρρόη Λινάρδου Επίκουρη Καθηγήτρια

Το σεμινάριο διερευνά την πρακτική της αντιγραφής ως μορφή καλλιτεχνικής εκπαίδευσης, πολιτισμικής αναπαραγωγής και αισθητικής ερμηνείας. Κύριο αντικείμενο μελέτης αποτελεί ένα σύνολο αντιγράφων έργων βυζαντινής, μεταβυζαντινής και λαϊκής τέχνης, τα οποία φιλοτεχνήθηκαν από φοιτητές και φοιτήτριες της ΑΣΚΤ στο πλαίσιο εκπαιδευτικών αποστολών σε διάφορα μέρη της Ελλάδος τις δεκαετίες 1950-1970. Το υλικό αυτό μαρτυρά μια συστηματική προσπάθεια έρευνας και οικειοποίησης εγχώριων καλλιτεχνικών παραδόσεων που έως τότε είχαν μείνει εκτός του ακαδημαϊκού κανόνα. Η διεύρυνση του εκπαιδευτικού προσανατολισμού του ιδρύματος εξετάζεται τόσο στο πλαίσιο της εσωτερικής ιστορίας του – ιδιαίτερα σε συνάφεια με την ίδρυση των καλλιτεχνικών σταθμών σε περιοχές ιδιαίτερου ιστορικού και λαογραφικού ενδιαφέροντος, όπως οι Δελφοί, η Ύδρα, ή η Μύκονος – όσο και στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ιστορίας της πρόσληψης της βυζαντινής και λαϊκής τέχνης που εκκινεί στο Μεσοπόλεμο.

Η εκ του σύνεγγυς μελέτη των συγκεκριμένων έργων επιτρέπει να κατανοήσουμε τις σύνθετες διεργασίες που μεσολαβούν ανάμεσα στο πρωτότυπο και το αντίγραφό του. Παράλληλα, τα ίδια τα εκπαιδευτικά ταξίδια προσεγγίζονται ως βιωματικές εμπειρίες και ως πλαίσια παραγωγής σχέσεων και δικτύων εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ως μαθησιακή πράξη, αλλά και ως πολιτισμική καταγραφή, το αντίγραφο γίνεται το όχημα για μια ευρύτερη συζήτηση γύρω από την διαμόρφωση της έννοιας της παράδοσης, τη συγκρότηση της καλλιτεχνικής ταυτότητας, αλλά και τις πολιτισμικές πολιτικές που διαμορφώνουν τη συλλογική μνήμη και την αισθητική.

Το σεμινάριο συνδυάζει ιστορική, θεωρητική και βιωματική προσέγγιση, εμπλουτίζοντας την αρχειακή έρευνα και τη μελέτη των εικαστικών συλλογών της ΑΣΚΤ, με αυτοψία των πρωτότυπων έργων, όπου αυτό είναι εφικτό, στο πλαίσιο στοχευμένων ερευνητικών εκδρομών.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-248 Εννοιολογικές τάσεις στην ελληνική τέχνη της δεκαετίας του 1970: η ομάδα «Διαδικασίες-Συστήματα» μέσα από τα αρχεία
Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το σεμινάριο εξετάζει την τάση προς την εννοιολογικότητα, μέσω της χρήσης των μαθηματικών και της τεχνολογίας, της ελληνικής τέχνης κατά τη δεκαετία του 1970, εστιάζοντας στην καλλιτεχνική ομάδα «Διαδικασίες-Συστήματα». Στόχοι είναι η εξοικείωση με το έργο Ελλήνων/ίδων καλλιτεχνών κι επιμελητών και η αναγνώριση των σχέσεων της καλλιτεχνικής αυτής πρακτικής τόσο με το τοπικό όσο και το δυτικό εικαστικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο της εποχής. Οι φοιτητές/ριες θα αναζητήσουν τις πηγές τους στη βιβλιοθήκη της ΑΣΚΤ, αλλά και σε αρχεία, όπως για παράδειγμα τα αρχεία του ΕΜΣΤ και του ΙΣΕΤ, για τη συγγραφή τελικής εργασίας.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 719 Αισθητική του μεταμοντέρνου

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα εστιάζει στην κριτική που άσκησε ο μεταμοντερνισμός στην παραδοσιακή έννοια της Αισθητικής και στον τρόπο με τον οποίο οι σύγχρονοι φιλόσοφοι και θεωρητικοί αντέδρασαν στις δραστικές πολιτισμικές αλλαγές που έλαβαν χώρα από την δεκαετία του 1960 και μετά. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στις σχέσεις μοντέρνας και μεταμοντέρνας τέχνης, σε αυτές μεταξύ της καλλιτεχνικής παραγωγής και των κοινωνικών, τεχνολογικών και οικονομικών εξελίξεων, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι οι καλλιτέχνες αφομοίωσαν αυτές τις εξελίξεις στο έργο τους.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 918 Ανιχνεύοντας την εικόνα του καλλιτέχνη σε έργα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Το σεμινάριο διερευνά την εικόνα του εικαστικού καλλιτέχνη στην ευρωπαϊκή και ελληνική λογοτεχνία από τον κομβικό 19ο αιώνα έως σήμερα, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο ο λόγος συγκροτεί την «εικόνα» του καλλιτέχνη ως ιστορικό, αισθητικό και ψυχικό υποκείμενο. Μέσα από μυθιστορήματα, διηγήματα, ποιήματα και βιογραφικές αφηγήσεις, εξετάζεται πώς η λογοτεχνία κατασκευάζει τον καλλιτέχνη –τη μορφή, την ηθική, το κοινωνικό του ήθος και την καλλιτεχνική του πρακτική– μέσα από αφηγηματικές στρατηγικές και ιδεολογικά σχήματα.

Κεντρικά ερωτήματα του μαθήματος είναι: Ποια στερεότυπα συνοδεύουν τη λογοτεχνική αναπαράσταση του καλλιτέχνη (π.χ. απομονωμένος δημιουργός, «τρελή μεγαλοφυΐα», κοινωνικά περιθωριοποιημένος, οραματιστής ή αποτυχημένος); Πώς μεταβάλλονται αυτά ανάλογα με τις ιστορικές, κοινωνικές και αισθητικές συνθήκες της εποχής; Ποιο ρόλο παίζουν οι θεσμοί της τέχνης (ακαδημίες, σαλονάκια, αγορές, προστάτες, κριτικοί, συλλέκτες) στη διαμόρφωση αυτής της εικόνας; Και με ποιες αφηγηματικές τεχνικές και ρητορικά σχήματα αποδίδεται η δημιουργική διαδικασία, το έργο, το πάθος, η αποτυχία ή η επιτυχία του καλλιτέχνη;

Στη βάση των παραπάνω εξετάζονται *Το Άγνωστο Αριστούργημα* του Honoré de Balzac, *Το*

Δημιούργημα του Émile Zola, *Ο Γλύπτης* του Henry James, *Αισθηματική Αγωγή* του Gustave Flaubert κ.ά. καθώς και ελληνικές αφηγήσεις με βασικούς χαρακτήρες καλλιτέχνες (Απελλής του Κων/νου Θεοτόκη, ποιήματα του Κ.Π. Καβάφη ή του Ν. Εγγονόπουλου. Παράλληλα, εξετάζονται αυτοβιογραφικά κείμενα ή γραπτά καλλιτεχνών (π.χ. Cellini, Van Gogh), που λειτουργούν ως αντιστίξεις ή αυτοεικόνες.

Η ανάλυση υποστηρίζεται από θεωρητικά κείμενα για την εικόνα του καλλιτέχνη στη λογοτεχνία και την ιστορία της τέχνης, από την έννοια της *vita artistica* και των καλλιτεχνικών μυθολογιών μέχρι νεότερες προσεγγίσεις για τη σχέση καλλιτέχνη και κοινωνίας (Pierre Bourdieu, Ernst Kris & Otto Kurz Ν. Δασκαλοθανάσης κ.ά.)

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ-926 «Διαβάζοντας» εικαστικά έργα στη λογοτεχνία ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΔΑΧΘΕΙ ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΕΞΑΜΗΝΟ

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Το σεμινάριο εξετάζει τις ποικίλες μορφές συνάντησης της λογοτεχνίας με την εικαστική τέχνη, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο λογοτεχνικά κείμενα –πεζογραφικά και ποιητικά– ενσωματώνουν εικαστικά έργα καθώς διαλέγονται με αυτά ή τα περιγράφουν. Αυτή ακριβώς η περιγραφή, η έννοια δηλαδή της έκφρασης (*ekphrasis*) προέρχεται από τη ρητορική της αρχαιότητας, όπου ο όρος εμφανίζεται για να δηλώσει τη ζωντανή και παραστατική περιγραφή ενός αντικειμένου αλλά και ενός πραγματικού ή φανταστικού έργου. Η έκφρασις συνιστά το πρώτο σχήμα διαμεσικής σχέσης λόγου και εικόνας ήδη από τον Όμηρο (με χαρακτηριστικό παράδειγμα την περιγραφή της ασπίδας του Αχιλλέα) συγκροτώντας μια μακρά λογοτεχνική παράδοση αναπαραστάσεων έργων τέχνης.

Εξετάζονται επίσης ο διαχωρισμός που θέτει ο Gotthold Ephraim Lessing ανάμεσα στις τέχνες του χρόνου και του χώρου, η ανάλυση του James A. W. Heffernan για την εκφραστική περιγραφή καθώς και η προσέγγιση του W. J. T. Mitchell για τη σχέση εικόνας και λόγου/λέξης (*Iconology, Picture Theory*). Εισάγονται έτσι βασικές έννοιες της διαμεσικότητας.

Το σεμινάριο μελετά αυτή τη διαμεσική σχέση μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα: από το «Musée des Beaux Arts» του W. H. Auden έως τη «Σαλώμη» του Gustave Moreau μέσα από την αφήγηση του J. K. Huysmans· από τον Καβάφη, τον Εμπειρίκο και τον Εγγονόπουλο έως τη Δημουλά. Παράλληλα εξετάζονται περιπτώσεις όπου το έργο τέχνης λειτουργεί όχι μόνο ως αντικείμενο περιγραφής, αλλά και ως φορέας πλοκής και νοηματοδότησης, όπως στο *À rebours* του Huysmans ή στο *L'Œuvre* του Émile Zola, όπως και λογοτεχνικές απόπειρες πρόσληψης του χρώματος με γλωσσικά μέσα (το σονέτο «Φωνήεντα» του 1883 του Rimbaud ή τα πεζά ποιήματα του Huysmans).

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 927 Δίκαιο, τέχνη και κοινωνία

Μαρία Χατζή, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος διερευνώνται ζητήματα που αφορούν τη σχέση δικαίου, τέχνης και κοινωνίας από μία διεπιστημονική οπτική. Το μάθημα δεν εστιάζει μόνο στους τρόπους με τους

οποίους το δίκαιο ρυθμίζει την τέχνη και το ζήτημα της εικόνας, αλλά ιδίως στην έρευνα σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους ο νόμος και η δικαιοσύνη απαντούν στην τέχνη, καθώς και στη διερεύνηση της σχέσης τέχνης και καλλιτέχνη με τους ισχύοντες θεσμούς όπως έχουν διαμορφωθεί στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογικής διακινδύνευσης. Για τις ανάγκες του μαθήματος θα αξιοποιηθούν συναφή δεδομένα από επιστημονικά πεδία όπως το δίκαιο, η κοινωνιολογία της τέχνης, η κοινωνιολογία του δικαίου κ.ά.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ-931 Ζητήματα δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας

Μαρία Χατζή, μέλος ΕΔΙΠ

Στο πλαίσιο της διάλεξης θα εξεταστούν βασικά στοιχεία του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας όπως η έννοια της πρωτοτυπίας, το υποκείμενο και οι επιμέρους εξουσίες του δικαιώματος (ηθικού και περιουσιακού) της πνευματικής ιδιοκτησίας, διάρκεια προστασίας, ιδιαίτερες κατηγορίες δικαιωμάτων (συγγενικά δικαιώματα), συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης, συλλογική διαχείριση.

Θα αναλυθούν επίσης ζητήματα που αφορούν την παρεχόμενη προστασία σε περιπτώσεις προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας (αστικές/ποινικές κυρώσεις, ευθύνη παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου κ.ά.). Έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που αφορούν την προστασία των εικαστικών έργων τέχνης (λχ. δικαίωμα παρακολούθησης, εξουσία προσπέλασης), καθώς και σε ζητήματα σχετικά με τα ελεύθερα / κοινόχρηστα πολιτιστικά αγαθά (άδειες creative commons, καθεστώς ορφανών έργων, πολιτιστική κληρονομιά).

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 243 Διδακτική οπτικού πολιτισμού και οπτικής επικοινωνίας

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Ξεκινώντας από ένα γενικό ορισμό του οπτικού πολιτισμού (όπως διατυπώθηκε από τη Margaret Dikovitskaya), σύμφωνα με τον οποίο η οπτική εικόνα τίθεται ως «το κεντρικό σημείο των διαδικασιών μέσα από τις οποίες παράγεται νόημα μέσα σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο», το σεμινάριο εξετάζει κατηγορίες και παραδείγματα που εμπίπτουν σε αυτό το ερευνητικό πεδίο.

Δεδομένων των προβλημάτων που συνοδεύουν τη μετατόπιση του επίκεντρου της έρευνας από το έργο τέχνης στην εικόνα, αναλύεται η λειτουργία διαφόρων καθεστώτων οπτικότητας και μέσων οπτικής επικοινωνίας, καθώς και εικόνων από το προσκήνιο ή το παρασκήνιο της πολιτισμικής παραγωγής που φέρουν πλούσιο ιδεολογικό φορτίο. Σε κάθε ενότητα συζητείται επίσης η δυνατότητα ένταξης αυτών των εικόνων σε ένα διδακτικό πλαίσιο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και όχι μόνο.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ-249 Τέχνες και Τεχνικές του Ισλαμικού Πολιτισμού (7ος – 16ος αι. μ.Χ.)

Πανεπιστημιακός υπότροφος

Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές/ριες καλούνται να έρθουν σε επαφή με τα σημαντικότερα αντικείμενα τέχνης και μικροτεχνίας που παρήχθησαν στον ισλαμικό κόσμο από τον 7ο έως τον πρώιμο 16ο αιώνα μ.Χ., μελετώντας τις τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης αντικειμένων μεταλλοτεχνίας, ξυλογλυπτικής, υαλουργίας, κεραμικής, κοσμηματοποιίας, υφαντικής καθώς και τις μεθόδους κατασκευής οστέινων αντικειμένων και εικονογραφημένων χειρογράφων.

ΠΤΥ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πτυχιακή εργασία επικεντρώνεται σε ένα από τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα, η εκπόνησή της είναι προαιρετική και αντιστοιχεί σε μία Διάλεξη και ένα Σεμινάριο (7 + 9 = 16 ECTS). Το κείμενο πρέπει να έχει έκταση 10.000 – 12.000 λέξεις (με τις υποσημειώσεις). Ο φοιτητής δηλώνει υποχρεωτικά με αίτησή του στη Γραμματεία έως τρεις (3) βδομάδες μετά την έναρξη του Η' εξαμήνου το όνομα του επιβλέποντος με τον οποίο πρέπει να έχει έρθει ήδη σε σχετική συμφωνία. Στο περιεχόμενο της αίτησης περιλαμβάνονται: ο ακριβής τίτλος της πτυχιακής, ο επιβλέπων καθηγητής, η περίοδος υποστήριξης της πτυχιακής (εαρινή ή φθινοπωρινή εξεταστική περίοδος), σχέδιο έρευνας (περίπου 500 λέξεις) με ενδεικτική βιβλιογραφία, καθώς και η σχετική συγκατάθεση και υπογραφή της αίτησης από τον επιβλέποντα. Η πτυχιακή εργασία υποστηρίζεται από το φοιτητή προφορικώς σε τακτή ημερομηνία είτε κατά την εαρινή είτε κατά τη φθινοπωρινή εξεταστική περίοδο ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής, που ορίζεται κατόπιν εισήγησης του επιβλέποντος με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Εάν ο βαθμός της εργασίας είναι κατώτερος της βάσης πέντε (5), ο φοιτητής πρέπει είτε να τη δηλώσει και να την εκπονήσει εκ νέου, είτε να επιλέξει αντ' αυτής μια (1) Διάλεξη και ένα (1) Σεμινάριο Η' εξαμήνου.

Τρία αντίτυπα της πτυχιακής εργασίας κατατίθενται από το φοιτητή στη Γραμματεία μία εβδομάδα τουλάχιστον πριν την υποστήριξη (η ηλεκτρονική υποβολή της εργασίας είναι δυνατή, όχι όμως υποχρεωτική), ενώ δύο (2) αντίτυπα της εργασίας -ένα (1) σε έντυπη και ένα (1) σε ηλεκτρονική μορφή- μετά τις όποιες διορθώσεις έχουν ζητηθεί από την Τριμελή Επιτροπή, κατατίθενται μέσα σε διάστημα ενός (1) μηνός μετά την υποστήριξη στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος.

Για αναλυτικές **Προδιαγραφές Πτυχιακής Εργασίας** πατήστε [εδώ](#).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Τα σεμινάρια του Τμήματος ΘΙΣΤΕ είναι εβδομαδιαία, τρίωρα μαθήματα, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, τα οποία προσφέρονται στο 3^ο και 4^ο έτος σπουδών. Κάθε σεμινάριο έχει διάρκεια ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου. Στόχος τους είναι να εξοικειώσουν ένα μικρό αριθμό φοιτητών – ελάχιστος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών τρεις (3) και μέγιστος είκοσι (20)– με τις βασικές αρχές της έρευνας μέσω της συγγραφής επιστημονικών εργασιών. Το αντικείμενο των σεμιναρίων είναι εξειδικευμένο και εστιασμένο στην πραγμάτευση σε βάθος επιστημονικών θεμάτων που άπτονται του γνωστικού πεδίου που καλύπτει το κάθε σεμινάριο. Η δήλωση παρακολούθησης του σεμιναρίου γίνεται από τον εκάστοτε φοιτητή **αποκλειστικά και μόνον** ηλεκτρονικά μέσω της πύλης φοιτητολογίου.

Σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Συνέλευσης του Τμήματος:

1. Η παρακολούθηση των σεμιναρίων είναι υποχρεωτική και επιτρέπονται μέχρι τρεις απουσίες.

2. Σε ειδικές περιπτώσεις σοβαρού κωλύματος ή αντικειμενικής δυσκολίας ανταπόκρισης στην παραπάνω υποχρέωση (ασθένεια, επαγγελματική δυσκολία) θα πρέπει –είτε κατά την έναρξη των μαθημάτων (όταν το κώλυμα είναι προβλέψιμο) είτε αμέσως μόλις προκύψει αυτό– ο φοιτητής να έρθει σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο διδάσκοντα για να βρεθεί η βέλτιστη, κατά περίπτωση, δυνατή λύση, ώστε να μη χαθεί το μάθημα.

Ως προς τη δομή των μαθημάτων επισημαίνεται ότι, κατά κανόνα, προηγούνται εισαγωγικές εισηγήσεις του εκάστοτε διδάσκοντα, προκειμένου να γίνουν σαφείς τόσο οι θεματικοί άξονες του σεμιναρίου όσο και ζητήματα που αφορούν στη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας. Ο κάθε φοιτητής επιλέγει σε συνεργασία με τον διδάσκοντα ένα θέμα με βάση το οποίο θα συγγράψει την εργασία του, η οποία θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 3.000 και 4.000 λέξεων. Επίσης, κατά κανόνα, σε τακτή ημερομηνία, η οποία προκαθορίζεται από τον διδάσκοντα μετά την παράδοση των θεμάτων, ο φοιτητής προβαίνει σε προφορική παρουσίαση της εργασίας του –ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο έχει προχωρήσει την επεξεργασία του θέματός του– ενώπιον των υπολοίπων φοιτητών που παρακολουθούν το σεμινάριο και ακολουθεί συζήτηση. Αποτελεί προϋπόθεση για τη συζήτηση οι φοιτητές να έρχονται προετοιμασμένοι σε κάθε συνάντηση, έχοντας προηγουμένως μελετήσει τη βιβλιογραφία που θα έχει ενδεχομένως υποδείξει ο διδάσκων.

Η γραπτή εργασία παραδίδεται εμπρόθεσμα στον διδάσκοντα είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη εξεταστική περίοδο. Η μη παράδοση της εργασίας κατά την τακτή ημερομηνία συνεπάγεται την αποτυχία στο μάθημα και την εκ νέου παρακολούθηση το προσεχές εξάμηνο του ίδιου –εάν προσφέρεται– ή άλλου σεμιναρίου. Ο βαθμός του σεμιναρίου εξαρτάται από την ποιότητα της προφορικής παρουσίασης και του περιεχομένου της γραπτής εργασίας και από την

ενεργό συμμετοχή του φοιτητή στις συζητήσεις, οι οποίες αφορούν τα ερευνητικά ζητήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο του σεμιναρίου.

ERASMUS

Κωδικοί Erasmus

Για εξερχόμενους φοιτητές / For outgoing students:

Ε-ΙΣΘΕΤΑ 001-499 «Ειδικά θέματα ιστορίας της τέχνης και της αρχιτεκτονικής» / Special Topics in History of Art and Architecture

Ε-ΦΙΤΑΕ 500-999 «Ειδικά θέματα φιλοσοφίας της τέχνης και ανθρωπιστικών επιστημών» / Special Topics in Philosophy of Art and Humanities.